

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ "ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА"

Анотація. Розглянуто теоретичні підходи до визначення категорії "фінансова безпека підприємства". Проаналізовано спільні та відмінні риси теоретичних підходів, наведено авторське визначення категорії "фінансова безпека підприємства".

Аннотация. Рассмотрены теоретические подходы к определению понятия "финансовая безопасность предприятия". Проанализированы общие и отличительные черты концептуальных подходов, представлена авторская трактовка категории "финансовая безопасность предприятия".

Annotation. The theoretical approaches to the definition of financial security of an enterprise were considered. The common and distinctive features of conceptual approaches were analysed and author's own definition of financial security of an enterprise was given.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, безпека, економічна безпека.

На сучасному етапі розвитку економіки країни, в умовах подолання наслідків фінансової кризи та складних трансформаційних процесів суттєво ускладнюються умови господарювання вітчизняних підприємств, що призводить до необхідності розгляду проблеми забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Беззаперечною перешкодою на шляху забезпечення високого рівня фінансової безпеки будь-якого суб'єкта господарювання є відсутність єдиного, науково обґрунтованого та офіційно затвердженого підходу до визначення самого поняття "фінансова безпека".

Наукові дослідження доводять, що всі вітчизняні суб'єкти господарювання вимагають обґрунтованої та виваженої методики оцінки фінансової безпеки підприємства. Це обумовлено високим рівнем конкуренції, необхідністю постійної адаптації організаційно-економічного механізму управління підприємством до сучасних умов господарювання та досить великою кількістю в Україні збиткових і збанкрутілих підприємств.

У сучасній економічній літературі поняття "фінансова безпека підприємства" як самостійний об'єкт управління розглядається відносно недавно. Проте в Україні комплексним дослідженням цього питання практично не займаються, приділяючи основну увагу проблемам фінансової безпеки держави. Окремі аспекти багатогранної проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств є предметом наукових досліджень багатьох вчених: Дж. Агента, Барановського О. І., Бланка І. О., Кузенько Т. Б., В. Вівер, Горячева К. С., Р. Таффлера та багатьох інших.

Однією з основних проблем будь-якої економічної системи є забезпечення її ефективної та стабільної діяльності. У сучасних мінливих та висококонкурентних умовах дуже актуальними стають питання саме стабільного безкризового розвитку.

Фінансові відносини з часом набувають усе більшого значення в економічній системі, тому виділення фінансової безпеки є цілком обґрунтованим кроком.

Необхідно розглянути основні підходи до розуміння сутності фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Більшість вчених дотримуються лінії, яка базується на визначенні фінансової безпеки держави, тільки екстраполюють її на мікрорівень. І в загальному випадку фінансову безпеку суб'єкта підприємництва представляють як певний механізм, що з одного боку, забезпечує стабільність фінансової системи господарського суб'єкта шляхом використання захисних фінансових інструментів, а з іншого – забезпечує її ефективність шляхом організації раціонального використання фінансових ресурсів.

На сьогоднішній день у науковій літературі існує багато різноманітних поглядів на дефініцію фінансової безпеки підприємства. Проте необхідно зазначити, що автори по-різному трактують поняття фінансової безпеки, приділяючи увагу різним істотним, на їхню думку, характеристикам даного поняття.

Виходячи з багатоманітності наведених визначень, можна відзначити, що серед визначень фінансової безпеки все ж простежуються деякі спільні риси та підходи: ефективне використання корпоративних ресурсів, підтримання оптимального рівня стійкості та розвитку з поступовим задоволенням фінансових інтересів підприємства, захищеність від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Для повноти дослідження визначення цього поняття необхідно виділити деякі підходи (таблиця).

Визначення категорії "фінансова безпека підприємства"

Автор	Визначення
Кузенко Т. Б., Прохорова В. В., Сабліна Н. В.	Стан найбільш ефективного використання інформаційних, фінансових показників, ліквідності та платоспроможності, рентабельності капіталу, що знаходиться в межах своїх граничних значень [1, с. 27]
Бланк І. О.	Кількісно та якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному та перспективному періоді [2, с. 385]
Гукова А. В., Анікіна І. Д.	Здатність підприємства самостійно розробляти й проводити фінансову стратегію відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного й конкурентного середовища [3, с. 98]
Горячева К. С.	Це такий фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, які використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до зовнішніх та внутрішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечити реалізацію його фінансових інтересів, цілей та завдань достатнім обсягом фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати розвиток усієї фінансової системи [4, с. 65]
Папехін Р. С.	Здатність підприємства самостійно розробляти та проводити фінансову стратегію відповідно до цілей загальної корпоративної стратегії в умовах невизначеного та конкурентного середовища [5, с. 13]
Реверчук Н. Й.	Це захист від можливих фінансових втрат і запобігання банкрутству підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів [6, с. 22]
Судакова О. І.	Важлива складова частина економічної безпеки підприємства, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансів підприємства, яка відображається через систему критеріїв і показників його стану [7, с. 141]
Мунтіян В. І.	Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, відображеного в оптимальних значеннях фінансових показників прибутковості та рентабельності бізнесу, якості правління, використання основних та обігових фондів підприємства, структури його капіталу, норм дивідендних виплат за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного та фінансового розвитку [8]

Ці визначення достатньо повно відображають функціональні характеристики фінансової безпеки, але, на думку автора, ототожнювати фінансову безпеку підприємства з його фінансовим станом не зовсім коректно. Оскільки безпека це, перш за все, певні потенційні можливості організації протистояти негативному впливу середовища, як внутрішнього, так і зовнішнього. До того ж у цих визначеннях не сказано про те, яким чином взагалі забезпечується фінансова безпека, що, на погляд автора, є дуже важливим.

Отже, спираючись на визначення фінансової безпеки, що пропонуються науковцями, можна виділити ключові риси фінансової безпеки підприємства:

- забезпечує рівноважний та стійкий фінансовий стан;
- сприяє ефективній діяльності суб'єкта підприємництва;
- дозволяє на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності організації;
- нейтралізує кризи та запобігає банкрутству.

Базуючись на основних характеристиках фінансової безпеки, враховуючи визначення, розроблені різними науковцями, автор пропонує власне трактування сутності фінансової безпеки підприємства. На думку автора, фінансова безпека підприємства – це сукупність кількісних і якісних характеристик, які визначають рівень фінансового стану підприємства, за якого гарантуються збалансованість та захищеність його пріоритетних фінансових інтересів від загроз як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, а також забезпечується наявність фінансових ресурсів достатньою мірою для стійкого розвитку підприємства в поточному та перспективному періодах.

Отже, процес забезпечення фінансової безпеки підприємства можна розглядати як процес запобігання всебічних збитків від негативних дій на економічну безпеку підприємства за різними аспектами її фінансово-господарської діяльності.

Таким чином, фінансова безпека підприємства є багатоаспектною та складною економічною категорією, що може характеризуватися з різних сторін. Відсутність єдиної точки на визначення поняття "фінансова безпека підприємства", яке б об'єднало всі існуючі, робить актуальним подальше дослідження даного питання.

Наук. керівн. Кузенко Т. Б.

Література: 1. Кузенко Т. Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии / Т. Б. Кузенко, В. В. Прохорова, Н. В. Саблина // Бизнес Информ. – 2007. – № 12. – С. 27–29. 2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга ; Ника-Центр, 2004. – 784 с. 3. Гукова А. В. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности [Текст] / А. В. Гукова, И. Д. Аникина // Образование и общество. – 2006. – № 3. – С. 98–102. 4. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки / Горячева К. С. // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65–67. 5. Папехин Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий / Р. С. Папехин. – Волгоград : Волгоградское научное издательство, 2007. – 16 с. 6. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур / Н. Й. Реверчук. – Львів : ЛБІ НБУ, 2004. – 195 с. 7. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140–148. 8. Мунтян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтян. – К. : КВІЦ, 1999. – 464 с.

УДК [336.14:352]:657.92

Масальцева О. Ю.

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

ОЦІНКА ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТАКСОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Анотація. Розглянуто можливість застосування таксономічного аналізу для оцінки ефективності виконання місцевого бюджету. Розраховано коефіцієнт таксономії та проведено аналіз його динаміки з метою виявлення факторів, що негативно впливають на стан виконання місцевого бюджету.

Аннотация. Рассмотрена возможность применения таксономического анализа для оценки эффективности выполнения местного бюджета. Рассчитан коэффициент таксономии и проведен анализ его динамики с целью выявления факторов, которые негативно влияют на состояние исполнения местного бюджета.

Annotation. The article considers the possibility of using taxonomic analysis to estimate the efficiency of the local budget execution. The taxonomy index was calculated and its dynamics was analyzed to reveal the factors of negative impact on the local budget execution.

Ключові слова: інтегральний показник, місцеві бюджети, фінансова спроможність, автономія, дотаційність, міжбюджетні трансферти.

Застосування казначейської системи виконання бюджетів дозволяє впорядкувати використання державних коштів та зосередити їх на найважливіших напрямках соціального та економічного розвитку суспільства. Проте в ході соціально-економічних трансформацій в економіці України постає необхідність адаптування механізму організації казначейського виконання бюджетів до сучасних умов, під якими, в першу чергу, слід розуміти стан та ефективність виконання місцевих бюджетів. Результати аналізу стану виконання місцевого бюджету не тільки дадуть можливість оцінити фінансову стійкість місцевого бюджету, визначити вузькі місця, нададуть інформацію про ефективність місцевого управління, рівня автономії від державної влади та достатність коштів для здійснення покладених на місцеві органи влади функцій та зобов'язань, а також визначити напрями вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів та посилити казначейський контроль за використанням бюджетних коштів.

Зазвичай процес виявлення вузьких місць та об'єктивної оцінки будь-якого фінансово-економічного явища супроводжується розрахунком відповідних коефіцієнтів та індексів, які потім зводять до інтегрального показника за допомогою методу таксономічного аналізу. На даний момент методики, що дозволяють оцінити стан виконання місцевих бюджетів та узагальнити підходи до його аналізу, законодавчо не встановлені, що вимагає розробки науково обґрунтованої методики аналізу виконання місцевого бюджету та зумовлює актуальність теми дослідження.